

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref
200704838

Vår ref
200704923-/ELU

Dato
12.12.2007

Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven - Høring

Vi viser til Kunnskapsdepartementets ekspedisjon av 12. oktober 2007.

Helse- og omsorgsdepartementet har forelagt saken for Sosial- og helsedirektoratet. Våre synspunkter er ivaretatt av direktoratet og vi har ingen merknader utover dette.

Sosial- og helsedirektoratets merknader følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

for *Anne-Kristin Spilling*
Bjørn Astad e.f.
avdelingsdirektør

for *Camilla E. Utstumo*
E.Lien Utstumo
førstekonsulent

Vedlegg

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 200704923
Saksbehandler: NSO
Vår ref.: 07/5513-
Dato: 21.11.2007

Innspill til høringsuttalelse - Forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Opplæringsloven er et viktig dokument, og Sosial- og helsedirektoratet har gått gjennom forslagene til endringer med stor interesse.

Våre kommentarer er knyttet til de sentrale endringsforslagene i høringsnotatet. Endringer som gjelder tekniske plasseringer og henvisninger til bestemmelser, blir ikke kommentert. Punktene viser til oppsettet/nummereringen i høringsnotatet.

2. Innføring av rett til videregående opplæring for voksne født etter 1. januar 1978

a.) § 4A-3 første ledd, første setning

"Voksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring. Første punktum gjeld voksne fra og med det året dei fyller 25 år. Ungdom med(se b nedenfor)"

Lovendringen kan gi muligheter for innvandrere som i dag befinner seg i alderskategorien opp til 29/30 år og for personer med funksjonshemninger som av ulike årsaker ikke har hatt anledning til å begynne på videregående opplæring eller som ikke har fullført videregående skole eller av andre grunner har "droppet ut" av videregående skole. Lovendringsforslaget er positivt sett i lys av integreringshensyn.

b.) § 4A-3 første ledd, andre setning

"Ungdom med rett til videregående opplæring etter § 3-1 kan, etter søknad og når det ligg føre særlige grunner, i staden få videregående opplæring etter denne paragrafen".

Et vilkår for retten til videregående opplæring i forslaget § 4A-3 første ledd andre setning er at det foreligger særlige grunner. En sentral problemstilling blir da hva *særlige grunner* er. I høringen er personens alder, om vedkommende er i arbeid osv gitt som eksempler på særlige grunner. Et utgangspunkt for vurderingen er at

Sosial- og helsedirektoratet

Avd. fysisk aktivitet

Nina Strand Ølnes, tlf.: 24 16 34 56

Postadresse: Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo

Tlf.: 810 20 050 • Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@shdir.no • www.shdir.no

særlige grunner må knyttes opp mot formålet med retten, og at vurderingsterskelen ikke legges høyt. Undersøkelser blant unge uførepensjonister (under 30 år) viser at en stor andel har lese- og skrivevansker og ikke har klart å skaffe seg utdanning. Vi må ikke risikere at denne gruppen ikke vil få rett til videregående opplæring etter fylte 25 år fordi de mottar uføretrygd.

3. Endring av lovbestemmelsene om tilpasset opplæring og spesialundervisning

3.1 Forslag om innarbeiding av lovens krav om tilpasset opplæring i opplæringsloven kapittel 5 om spesialundervisning

Forslaget innebærer ingen materiell endring, men ved at opplæringslovens bestemmelse om tilpasset opplæring og spesialundervisning plasseres i det samme kapitlet, vil det bli enklere å forstå forskjellen på innholdet i begrepene tilpasset opplæring og spesialundervisning. Undersøkelser tyder på at det i dag kan være forskjeller i forståelsen av begrepene, noe som innebære ulik praksis i skolen. Det mener vi er bekymringsfullt.

3.2 Endring av opplæringsloven § 5-3 slik at det i visse tilfeller kan gis spesialundervisning (etter enkeltvedtak) uten at det foreligger sakkyndig vurdering

Både ut fra ressursmessige og kompetansemessige hensyn vil forslaget kunne være gunstig. Ofte vil lærerne på elevens skole både faglig og pedagogisk ha et bedre utgangspunkt for å kunne vurdere elevens særlige behov. Fagmessig vil en lærer over tid kunne observere eleven (jevnlig/daglig) i undervisningssammenheng og få kjennskap til den enkelte elevens særlige behov. Effektivitetshensyn tilsier at spesialundervisningen raskere vil kunne igangsettes når det ikke er nødvendig å gå via saksbehandling og sakkyndig utredning hos PPT.

4. Rett til særskilt språklæring for minoritetsspråklige elever i videregående skole

§ 3-12 er en helt ny bestemmelse som innholdsmessig tilsvarer bestemmelsen for elever i grunnskolen (§ 2-8). Forslaget innebærer at også minoritetsspråklige elever i videregående skole får en rett til særskilt språkopplæring. Fordi det i videregående skole stilles større krav til kunnskapskrav og begrepsforståelse, vil særskilt opplæring i norsk fungere som et viktig hjelpemiddel for minoritetsspråklige elever som ikke behersker norsk ved at forutsetningene for å kunne følge med i undervisningen på denne måten tilrettelegges. Rett til særskilt norsklæring vil styrke forutsetningen for ordinær læring i et skolesystem (videregående skolen) der det stilles andre krav til læring og forståelse enn i grunnskolen. **Også tegnspråklige elever vil ofte trenge ekstra undervisning i norsk.**

5. Utvidelse av mandatet til Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)

Sosial- og helsedirektoratet har ingen kommentarer knyttet til dette punktet.

6. Utvidelse av retten til tegnspråkopplæring i grunnskolen

Det nye lovforslaget omfatter elever som har tegnspråk som førstespråk, eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik læring.

I tillegg til retten til tegnspråkopplæring, ønsker Sosial- og helsedirektoratet å tilføye retten til opplæring i og på alternativ, supplerende kommunikasjon (ASK), som kan inneholde elementer av tegnspråk. En slik rett vil være av stor betydning for talespråkutviklingen for sterkt utsatte grupper som har et reelt behov for tegnspråk eller et alternativ til tegnspråk, for eksempel barn med cochlea implantat (CI), noen elever med utviklingshemning, autisme eller autismelignende tilstander. Det kan også gjelde andre grupper barn som av ulike grunner ikke utvikler talespråk selv om de har intakt hørsel, – blinde språkløse for eksempel.

7. Forslag om å innføre plikt til ordning med gratis frukt og grønnsaker i ungdomsskoler og kombinerte skoler

SHdir støtter sterkt forslaget om å innføre en plikt til ordning med gratis frukt og grønnsaker for elever i ungdomsskoler og kombinerte skoler. Vi har merket oss at Regjeringen uttaler i St.prp.nr.1 (2007 – 2008) at den ønsker å videreføre ordningen. Dette regner vi med betyr at det snart lovfestes en plikt for alle skoleeiere til å ha en ordning med gratis frukt og grønnsaker til alle elevene i grunnskolen. Dermed blir alle elevene behandlet likt mht dette helsefremmende tilbudet, og det blir slutt på ordningen med frivillig abonnement som, i følge forskningsresultater, kan bidra til å forsterke sosiale forskjeller i kostvaner blant barna.

7.6 Forslaget til lovtekst

"Skoleeigar skal halde elevene med gratis frukt og grønnsaker."
Vi går ut fra at det er underforstått at tilbudet skal gis alle skoledager, "daglig", men dette bør presiseres. Det daglige er en viktig komponent i arbeidet med å innøve gode kostvaner.

Vårt forslag: Skoleeigar skal dagleg halde elevene med gratis frukt og grønnsaker.

Angående forskrifter m.m.

Siste setning i lovforslaget presiserer at "departementet kan gi nærmere forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta."

Vårt forslag: "Departementet gir nærmere forskrifter om ansvaret for ordningen, omfanget av plikta og andre forhold"

Forslaget bygger på våre erfaringer fra arbeidet med Skolefrukt i ca 10 år. Vi har fulgt med og sett at flere forhold må ivaretas på en forsvarlig måte for at ordningen med frukt og grønnsaker i skolen skal virke mest mulig positivt. Kvaliteten på varene

er viktig, hvordan varene oppbevares på skolen, systematisk administrasjon av ordningen på den enkelte skole, engasjement fra skoleansatte og fra foreldre er også forhold som har stor betydning for en vellykket gjennomføring av ordningen. Vi ser det som avgjørende for et godt resultat av ordningen at Kunnskapsdepartementet utarbeider forskrifter og er aktiv i arbeidet med å informere skoleeierne, og påpeker, i forskrift, retningslinjer og veileder hva skoleeier kan og bør gjøre for at ordningen skal fungere godt og bli til størst mulig gagn og nytte for elevene. Formidling av erfaringsmessige suksesskriterier mellom skolene har også vist seg å ha stor nytte for arbeidet ved mange skoler.

Finansiering av ordningen

Av høringsnotatet går det fram at det vil bli fremmet forslag om å øke rammetilskuddet til kommunene og tilskuddet til private og statlige skoler tilsvarende, jfr. St. prp. nr 1 (2007 – 2008). Sosial- og helsedirektoratet mener midlene til Frukt og grønt i skolen må øremerkes til dette formålet. Dette vil sikre at midlene virkelig brukes til formålet, frukt og grønt i skolen. Fra media og vår kontakt med ansatte i grunnskolen har vi fått eksempler på at midler som allerede bevilges til Frukt og grønt i skolen flere steder brukes til andre formål. Dette er etter vårt syn meget beklagelig.

Sosial- og helsedirektoratet savner en forankring av skolehelsetjenesten i skolens lovverk, og har følgende innspill:

Skolehelsetjenesten er en samarbeidspartner for skolen. Dette blir presisert i forskrift av 3.april 2003 – om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Samarbeidet er ikke tilsvarende forankret i lovverk for skolene. I stortingsmelding nr. 16 Og ingen sto igjen...(2006 – 2007) står det følgende: *"Departementet vil derfor vurdere endringer i opplæringsloven med forskrifter for å sikre at samarbeidet mellom helsestasjons- og skolehelsetjenesten får en sterkere forankring også fra skolens side".*

Sosial- og helsedirektoratet ser at denne endring ikke er foreslått i foreliggende høringsnotat, men ønsker allikevel å påpeke betydningen av at samarbeidet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten også blir omtalt i skolens lovverk, og imøteser en ny henvendelse som omhandler dette tema.

Vennlig hilsen

Knut-Inge Klepp
Divisjonsdirektør

Henriette Øien
fung.avdelingsdirektør